

Lieta Nr.A43008815
SKA-1208/2016

SPRIEDUMS

Rīgā 2016.gada 19.decembrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis J.Neimanis
tiesnese Dz.Amerika
tiesnese V.Kakste

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc valsts AS “Latvijas Pasts” un SIA “Mailmaster” pieteikuma par Konkurences padomes 2014.gada 3.decembra lēmuma Nr.E02-65 atcelšanu, sakarā ar valsts AS “Latvijas Pasts” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 28.apriļa spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Konkurences padome 2013.gada 28.janvārī saņēma AS “Fitek” (tobrīd AS “Itella Information”) iesniegumu par Konkurences likuma 13.panta pārkāpumiem pieteicējas valsts AS “Latvijas Pasts” un tās meitas sabiedrības SIA “Mailmaster” darbībās, piedaloties publiskajā iepirkumā par pasta pakalpojumu sniegšanu.

[2] Konkurences padome secināja, ka pieteicēja valsts AS “Latvijas Pasts” ir ieviesusi alternatīvo pasta pakalpojumu, ko neregulē Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, un kurš neatbilst universālā pasta pakalpojuma kvalitātes

kritērijiem. Proti, sūtījumi tiek piegādāti ilgākā laika periodā, bet izmaksas ir lētākas. Alternatīvo pasta pakalpojumu tarifus pieteicēja var diferencēt atkarībā no tādiem kritērijiem kā, piemēram, piegādes teritorija, pasta sūtījumu kopējais skaits u.c. Minētie kritēriji un tiem pakārtotie pakalpojumu tarifi, kas katrā atsevišķā to piemērošanas reizē jāaskaņo ar pieteicēju un kas klientiem iepriekš nav zināmi, rada iespēju pieteicējai vienādās situācijās paust atšķirīgu attieksmi pret dažādiem tirgus dalībniekiem, nelabvēlīgi ietekmējot konkurences situāciju gan pasta sūtījumu vairumā piegādes tirgū, gan arī ar to saistītajos tirgos. Pieteicēja ekvivalentos darījumos par piedalīšanos Rēzeknes novada pašvaldības rīkotajā publiskajā iepirkumā SIA "Mailmaster" un SIA "Drukātava" ir nepamatoti piedāvājusi dažādus pasta sūtījumu piegādes tarifus, radot SIA "Drukātava" konkurences ziņā nelabvēlīgākus apstākļus. Pieteicēja Rēzeknes novada pašvaldības iepirkumā SIA "Drukātava" piedāvāja cenu par pasta pakalpojumu 0,17 Ls, savukārt savai meitas sabiedrībai SIA "Mailmaster" piedāvātā cena bija 0,09 Ls.

Ar Konkurences padomes 2014.gada 3.decembra lēmumu Nr.E02-65 valsts AS "Latvijas Pasts" darbībā konstatēta dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kas izpaudusies kā Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 5.punkta pārkāpums, un tai uzlikts naudas sods 12 000 *euro* apmērā.

[3] Valsts AS "Latvijas Pasts" un SIA "Mailmaster" iesniedza tiesā pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2016.gada 28.aprīļa spriedumu pieteicējas pieteikumu noraidīja, bet tiesvedību daļā pēc SIA "Mailmaster" pieteikuma izbeidza. Tiesas spriedums daļā par pieteikuma noraidīšanu pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Konkurences padome ir pareizi identificējusi iepirkumu – Rēzeknes novada domes iepirkumu, kurā SIA "Drukātava" piedāvāta lielāka cena.

Rēzeknes pilsētas domes iepirkumā SIA "Drukātava" nedrīkstēja piedalīties, jo tā nav pasta komersants un līdz ar to nav tiesīga sniegt universālā pasta pakalpojumu. Šādos apstākļos nav ticami, ka pieteicējas kompetentā darbiniece K.Jankovska neapzinājās, kādam pakalpojumam tiek saskaņota SIA "Drukātava" piedāvātā cena. Kā redzams no lietas materiāliem, atbilde uz SIA "Drukātava" pieprasījumu piedāvāt cenu dalībai iepirkumā sniegta 2013.gada 4.janvāra e-pasta vēstulē. Atbildes lakonisms "Rēzeknei neko labāk par 0,17 Ls man neizdevās saskaņot!" norāda uz to, ka K.Jankovskai nav šaubu par sniedzamā pakalpojuma saturu, un šāda tarifa saskaņošana neprasa izvērstāku

vai precīzāku ziņu par pasta pakalpojuma veidu norādīšanu. Universālā pasta pakalpojuma tarifs ir stingri reglamentēts. To noteic Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija. Arī tarifu atlaides ir saskaņojamas ar regulatoru. Līdz ar to vienīgais tarifs, kuru pieteicēja drīkstēja regulēt pati, bija attiecināms uz alternatīvā pasta pakalpojuma sniegšanu. Attiecīgi nav šaubu par to, ka K.Jankovska saskaņoja tieši alternatīvā pasta pakalpojuma tarifu. Savukārt šāds pakalpojums bija atbilstošs tieši Rēzeknes novada domes iepirkumā paredzētajam. To norāda pati pieteicēja.

Papildus minētajam to, ka konkrētajā iepirkumā piedāvātais tarifs nebija paredzēts universālā pasta pakalpojuma sniegšanai, pierāda pašas pieteicējas SIA "Drukātava" arī iepriekš piedāvātie alternatīvā pasta pakalpojuma izcenojumi, kas atbilst K.Jankovskas e-pasta vēstulē minētajiem 0,17 Ls. Turklāt tie iekļaujas ar pieteicējas valdes 2012.gada 21.februāra lēmumu (kas bija spēkā arī piedāvājuma izteikšanas laikā) noteikto tarifu robežās. Kā redzams no valdes lēmuma, atkarībā no izpildītājam piedāvājamā varianta (paredzēti trīs tarifu varianti) cena par pasta sūtījumu svarā līdz 20 g piegādi pārējā Latvijas teritorijā (tātad arī Rēzeknes novadā) svārstījās no 0,13 līdz 0,17 Ls par sūtījumu.

K.Jankovska, apskatot pašas e-pasta vēstulē norādīto kopsakarā ar tajā redzamo datumu, tiesai liecināja, ka tas ir gada sākums un tajā laikā tiek sūtīti pašvaldību (Rēzekne, Cēsis, Valmiera, Jēkabpils) nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumi. Kā norādīja K.Jankovska, šajos iepirkumos piedalījās visi pieteicējas sadarbības partneri. K.Jankovska gan viennozīmīgi nevarēja apgalvot, vai visi pasta sūtījumi tika nodrošināti alternatīvā pasta pakalpojuma ietvaros. Tas bija atkarīgs no sūtījuma. Vispirms jāņem vērā, ka K.Jankovska zināja to, kāds ir SIA "Drukātava" kompetences līmenis pasta pakalpojumu sniegšanā. Kā norādīja lieciniece, SIA "Drukātava" darbojās tieši kā pasta sūtījumu sagatavotājs: sagatavoja tos, ievietoja aploksnēs un nodeva pieteicējai piegādei adresātiem. Savukārt šādas darbības nebija paredzētas Rēzeknes pilsētas domes iepirkumā, kurā pasta sūtījumu nodošanu pasta pakalpojumu sniedzēja pasta pakalpojuma sniegšanas vietās tālākai apstrādei un piegādei adresātiem nodrošināja pati dome. Tātad nav pamata šaubām, ka K.Jankovska būtu pārpratusi V.Jirgena lūgumu un tarifa piedāvājums būtu izteikts par Rēzeknes pilsētas domes iepirkumu, kas sniedzams universāla pasta pakalpojuma ietvaros. Papildus minētajam jāņem vērā, ka sadarbība ar SIA "Drukātava" bija K.Jankovskas ikdienas darba pienākums un arī tālab viņai bija zināms, kāda veida pakalpojumus tā drīkst sniegt. Par to citastarp liecina gan ilgstošā pašas K.Jankovskas apliecinātā paziņšanās ar V.Jirgenu, gan 2013.gada 4.janvāra e-pasta vēstules familiārā forma (tostarp tajā izvēlētais uzrunas veids "čau!") un atbildes satura lakonisms. Tas izslēdz šaubas par to, ka kāda no pusēm nav sapratusi, uz kuru iepirkumu

piedāvājums būtu attiecināms. Līdz ar to, ņemot vērā pieteikumā norādīto, ka Rēzeknes novada domes iepirkums bija atbilstošs tieši alternatīvā pasta pakalpojuma pazīmēm, tiesai nav šaubu, ka K.Jankovska, zinot SIA "Drukātava" kompetenci pasta sūtījumu izpildē un piedāvājot cenu iepirkumā (par maksāšanas paziņojumu nosūtīšanu kopumā līdz 22 000 adresātu), apzinājās, kādam pakalpojuma veidam tarifs tiek piedāvāts.

[4.2] Tiesai arī nav pamata uzskatīt, ka SIA "Drukātava" amatpersona V.Jirgens būtu sniedzis neprecīzas ziņas, kas būtu maldinājušas K.Jankovsku, kālab tai piedāvātā cena ir lielāka nekā SIA "Mailmaster" piedāvātā. To, ka SIA "Drukātava" neveic pasta sūtījumu piegādi un ka tai ir ierobežotas tiesības pasta sūtījumu piegādes pakalpojumu izpildē, V.Jirgens apliecināja 2015.gada 20.novembra sarunā ar Konkurences padomi un apstiprināja arī liecībās tiesai. Tas izriet no viņa liecinātā par SIA "Drukātava" īstenojamām darbībām sūtījumu priekšapstrādē līdz iesniegšanai pasta iestādei tālākai nosūtīšanai klientiem, ko secīgi veic pieteicēja. Attiecīgi tas atbilst 2015.gada 20.novembra paskaidrojumos Konkurences padomes norādītajam, ka minēto apstākļu dēļ Rēzeknes pilsētas domes iepirkumā SIA "Drukātava" piedalīties nevarēja. Tātad ir acīmredzams, ka viņa lūgums pēc cenas piedāvājuma bija nepārprotami vērsts uz tāda tarifa piedāvājuma saņemšanu, kas attiecināms uz SIA "Drukātava" darbībai piekrītošu pakalpojuma sniegšanu. Citiem vārdiem, nav šaubu par to, ka V.Jirgena lūgums K.Jankovskai, vai pieteicēja būtu gatava piemērot īpašus tarifus, varēja būt attiecināms tikai uz Rēzeknes novada domes izsludināto iepirkumu. Uzsverot jau iepriekš minēto, saskaņojami bija tikai alternatīvā pasta pakalpojuma tarifi, ko V.Jirgens (kā norāda e-pasta sarakste un arī K.Jankovskas liecības) jau bija darījis vairākkārt iepriekš, jo universālā pasta pakalpojuma tarifi bija regulēti; turklāt pēdējā pakalpojuma sniegšana pārsniedza SIA "Drukātava" kompetenci. Apkopojot minēto, nav nozīmes tam, kā SIA "Drukātava" izprata to, par kāda pasta pakalpojuma veida izpildīšanu pieteicēja piedāvājusi cenu. Turklāt ir acīmredzams, ka V.Jirgenam izpratne par to, kāda pasta pakalpojuma ietvaros pasta sūtījumi jāpiegādā, radās tikai pēc tam, kad tika saņemts SIA "Drukātava" neizdevīgais pieteicējas piedāvājums. To V.Jirgens apstiprināja arī 2015.gada 20.novembra sarunā ar Konkurences padomi, paskaidrojot, ka e-pasta atbilde, kurā piegādes cena norādīta 0,17 Ls un nav izdevies saskaņot zemāku piegādes cenu, lika skaidri noprast, ka pieteicēja gatava sniegt piegādi Rēzeknes novada pašvaldības iepirkumā universālā pasta pakalpojuma ietvaros.

[4.3] Tiesa pretēji pieteicējai nesaskata ierobežojumus 2015.gada 20.novembra sarunas ar Konkurences padomi protokola pieļaujamībai. Arī tajā norādītās ziņas tiktāl, kam ir nozīme konkrētās lietas izspriešanā, ir ticamas un atbilst lietā nodibinātajiem

faktiem. Turklāt tiesa nekonstatē SIA “Drukātava” amatpersonas V.Jirgena ieinteresētību sniegt nepatiesas ziņas. Pārbaudes process notika pēc cita tirgus dalībnieka iesnieguma, savukārt SIA “Drukātava” informāciju par dalību iepirkumā un pieteicējas piedāvāto cenu sniedza jau pēc Konkurences padomes pieprasījuma ierosinātās izmeklēšanas ietvaros. Tātad nav identificējams tāds labums, kas SIA “Drukātava” liktu rīkoties nelabticīgi. Nav arī pierādījumu tam, ka pieteicējai nelabvēlīgais lēmums jebkādā veidā uzlabotu SIA “Drukātava” konkurētspēju. Vēl mazāku ieinteresētību konkrētās lietas rezultātā tiesa saskata Konkurences padomes darbībās. Konkurences padomei kā iestādei nav savu interešu, tās uzdevums ir noskaidrot pārkāpuma apstākļus, nodrošināt vienlīdzīgus spēles noteikumus starp tirgus dalībniekiem u.tml. Šo publiski tiesisko funkciju īstenošana nav vērsta uz savtīgu labuma gūšanu, līdz ar to nav pamata šaubām par paskaidrojumu sniegušās personas ietekmēšanu iestādei labvēlīgu paskaidrojumu sniegšanā. Visbeidzot tiesa arī neatrod ierobežojumus tiesību normās papildu pierādījumu iegūšanai un iesniegšanai, ja vien lietā netiek izvirzīti jauni iepriekš lēmumā neatrunāti argumenti, kuru apstiprināšanai tiek iesniegti jauni pierādījumi, kas izskatāmajā gadījumā nav konstatējams.

[4.4] Tā kā pieteicēja SIA “Mailmaster” bija piedāvājusi cenu (0,09 Ls), kas turklāt ir zemāka par pašas pieteicējas valdes noteikto tarifu alternatīvā pasta pakalpojuma sniegšanai, tā bija piemērojusi nevienādus noteikumus ekvivalentos darījumos. Līdz ar to ir konstatējamas Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 5.punkta tiesiskā sastāva pazīmes un pamatoti atzīts pārkāpums. Pieteicēja nav izteikusi iebildumus par noteiktā soda samērīgumu, tādēļ tiesa lēmuma pamatojumu šajā daļā atsevišķi nevērtē.

[5] Valsts AS “Latvijas Pasts” iesniedzis kasācijas sūdzību par tiesas spriedumu daļā, kas skar tās tiesiskās intereses. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa pretēji Administratīvā procesa likuma 152.panta pirmās daļas regulējumam pamatoja spriedumu ar pierādījumiem, kas nevarēja tik pieļauti konkrētajā lietā. Tiesa kā rakstveida pierādījumu pieļāva V.Jirgena paskaidrojumu Konkurences padomei, kura to ieguva pēc izmeklēšanas darbību pabeigšanas un administratīvā procesa iestādē noslēguma. Konkurences padome nebija tiesīga šādu pierādījumu iegūt, jo saskaņā ar Konkurences likuma 9.panta piekto daļu visi pierādījumi tiek iegūti vienīgi lietas izmeklēšanas laikā. Fiziskās personas nopratināšana un konkrēto darbību veikšana atbilstoši Administratīvā procesa likuma 60.panta otrajai daļai ir uzskatāma par

informācijas iegūšanu ar prettiesiskām metodēm. Tāpat šī norma iestādei aizliedz prettiesiski iegūto informāciju izmantot tiesas procesā savu iebildumu pamatojumam. Tāpat jāievēro, ka šie paskaidrojumi iegūti, piedraudot ar administratīvās atbildības iestāšanās paskaidrojumu nesniegšanas gadījumā.

[5.2] Tiesa nav ne norādījusi, nedz arī novērtējusi to, ka K.Jankovska 2016.gada 16.februāra liecībā norādīja uz to, kas ir saprotams ar tās e-pasta atbildē izmantoto vārdu "saskaņot", kas nebūt neparedz kāda veida rīcības brīvības izmantošanu attiecībā uz tarifu noteikšanu. Otrkārt, K.Jankovska norādīja, ka minētajā laika periodā, par kuru norisinājās sarakste, paralēli tika organizēti vairāki iepirkumi ar dažādiem nosacījumiem, un viņa neatceras, par kuru no iepirkumiem sniedza atbildi uz SIA "Drukātava" valdes locekļa V.Jirgena mutvārdu pieprasījumu. Treškārt, K.Jankovska norādīja, ka nozīme konkrētas cenas piemērošanā bija tikai un vienīgi individuālajam piedāvājumam, kuru konkrētajā gadījumā izteica konkrētais klients (piegādātājs). Ceturtkārt, tiesa, spriedumā regulāri apšaubot K.Jankovskas sniegtās liecības, ignorē, ka K.Jankovskas liecībām ir tāda pati ticamība kā V.Jirgena liecībām. Par V.Jirgena liecību ticamību tiesa izteikusies, norādot, ka *"tiesa nekonstatē SIA "Drukātava" amatpersonas V.Jirgena ieinteresētību sniegt nepatiesas ziņas. [...] Nav arī pierādījumu tam, ka pieteicējai nelabvēlīgais lēmums jebkādā veidā uzlabotu SIA "Drukātava" konkurētspēju."* Tomēr V.Jirgens apstiprināja, ka SIA "Drukātava" nav vērsusies ar sūdzību Konkurences padomē vien tādēļ, ka bija informēta par Itella sūdzību. Tādēļ SIA "Drukātava" ir tieši ieinteresēta pieteicējai nelabvēlīgā lietas iznākumā. Savukārt K.Jankovskas liecībām ir piešķirama lielāka ticamība, jo K.Jankovska pati apstiprinājusi, ka viņa ir pieteicējas tiešā konkurenta darbiniece un tādēļ viņas liecības, īpaši daļā, kas apstiprina pieteicējas argumentāciju, ir ticamas, atšķirībā no SIA "Drukātava" pārstāvja liecībām. K.Jankovskas paskaidrojumi, kas pauž spriedumā konstatētajiem un tiesas secinājumiem par faktiskajiem apstākļiem pretēju pozīciju, nav nedz novērtēti, nedz arī pat pieminēti spriedumā. Tādējādi atzīstams, ka tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 154.pantā paredzēto vispusīgas, pilnīgas un objektīvas novērtēšanas pienākumu.

[5.3] Tiesa norādījusi, ka *"ka nav nozīmes tam, kā SIA "Drukātava" izprata to, par kāda pasta pakalpojuma veida izpildīšanu pieteicēja piedāvājusi cenu"*, tomēr lietā ir pierādījumi, kas vistiesiskākajā veidā norāda uz to, ka atkarībā no tā, kā SIA "Drukātava" izprata to, par kāda pasta pakalpojuma veida izpildīšanu pieteicēja piedāvājusi cenu, mainās arī konkrētais pieteicējas noteiktās cenas pamatojums. V.Jirgens savā 2016.gada 16.februāra liecībā apstiprināja 2015.gada 20.novembra sarunu protokolā minēto, apliecinot, ka no viņa pārstāvētā uzņēmuma puses konkrētā pieteicējas piedāvātā cena jau

bija diezgan liels risks, ka norādītie apjomi varētu netikt izpildīti. Turklāt V.Jirgens norādīja, ka ir gatavs apliecināt no jauna katru vārdu, kas ir rakstīts 2015.gada 20.novembra sarunu protokolā. Sarunu protokola 2.lpp. ir šāds skaidrojums par konkrētās pieteicējas piemērotās cenas pamatojumu: *“Tehniskā specifikācija neparedzēja, cik dienas pirms piegādes pasūtītājs sniedz drukāšanai nepieciešamos datus. Piemēram, pasūtītājs varēja iedot datus drukāšanai pēdējā brīdī, līdz ar to piegādei paliktu tikai dažas dienas. Tāpēc Drukātavai nebija iespējas piedāvāt zemāku cenu par 0,17 Ls un, pat piegādei paredzot tarifu 0,17 Ls Rēzeknes novada pašvaldības iepirkumā, Drukātava riskētu, jo šo tarifu no LP nevarētu saņemt, ja Rēzeknes novada pašvaldība iedotu mazāk nekā 5000 pasta sūtījumu trīs dienu laikā”*. Proti, V.Jirgens atzīst, ka tehniskās specifikācijas interpretācija ir biznesa risks un ka Rēzeknes novada pašvaldības iepirkumam bija no SIA “Drukātava” puses aprakstīti tādi piegādes nosacījumi, ka no pieteicējas puses nemaz nebija iespējams piedāvāt citu tarifu kā 0,17 Ls apmērā. Savukārt no minētā arī izriet, ka citi tirgus dalībnieki varētu tehnisko specifikāciju interpretēt savādāk un uzņemties citu risku, piemēram, cerot, ka pasūtītājs vienlaicīgi izsniegs tādu sūtījumu apjomu, lai kvalificētos uz zemāko tarifa likmi. Uz šiem apstākļiem norādījusi arī pieteicēju pārstāve debašu runā. Spriedumā šie apsvērumi nemaz netika analizēti vai pat atreferēti konstatējošā daļā. Tādējādi tiesa nav izvērtējusi apstākļus, kas varētu norādīt uz SIA “Mailmaster” un SIA “Drukātava” piedāvāto darījumu iespējami neekvivalento ekonomisko raksturu. Tiesa ir pilnībā izvairījusies no iepriekš minēto apstākļu un pierādījumu vērtēšanas kopsakarā, neskatoties uz to, ka Konkurences padome lietā ir konstatējusi tieši ekvivalentos darījumos piemērotas dažādas cenas. Tātad tiesa nav vispusīgi un objektīvi izvērtējusi Konkurences likuma 13.panta piemērošanas priekšnosacījumu esību. V.Jirgens vistiešākajā veidā apliecināja, ka katrs uzņēmums, kas piedalās konkrētajā iepirkumā, apraksta savas vēlmes pieteicējai pirms pieteikšanās konkursā. Atkarībā no tā, kā tiek aprakstītas vēlmes, proti, atkarībā kuram tarifam uzņēmējs vēlas pretendēt, tas uzņemas konkrētu risku, kas ir viens no būtiskākajiem darījumu nošķiršanas kritērijiem. Neskatoties uz to, ka pieteicēja vairākkārt uzsvēra konkrētā argumenta nozīmīgumu, to apliecināja arī tiesas pieaicinātie liecinieki, un to savā debašu runā akcentēja arī pieteicējas pārstāve, tiesa ir pilnībā ignorējusi šos lietas apstākļus un pamatojumu, tostarp nepamatojot, kāpēc šie apstākļi un pierādījumi nav vērā ņemami. Ievērojot iepriekš minētos apstākļus, secināms, ka tiesa pārkāpa Administratīvā procesa likuma 154.panta regulējumu, neveicot objektīvu un pilnīgu lietā esošo pierādījumu novērtēšanu.

[5.4] Tiesa nav ievērojusi, ka iestāde nav pierādījusi Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas pārkāpuma konstatēšanai nepieciešamo apstākli, ka pastāv ekvivalenti darījumi. Cenu diskriminācija var izpausties gadījumos, kad tiek piestādītas dažādas, ar piegādes izmaksām nesaistītas cenas par viena un tā paša veida precēm vai pakalpojumiem, kā arī gadījumos, kad viena un tā pati cena tiek piestādīta, lai gan preces vai pakalpojuma piegādes izmaksas varētu izskaidrot to dažādību. Tomēr šajā lietā nedz Konkurences padome, nedz arī tiesa nevērtē, vai SIA "Mailmaster" un SIA "Drukātava" pieprasīto pakalpojumu sniegšanas izmaksas ir līdzīgas, salīdzināmas, ekvivalentas vai arī tomēr atšķirīgas. Neveicot šādu izvērtējumu, tiesa pārkāpusi materiālo tiesību normu, jo neizvērtēja Konkurences likuma 13.panta piemērošanas priekšnosacījumu izpildi. Lietā esošie pierādījumi, liecinieku liecības norāda, ka katra uzņēmuma, kurš vēlējās piedalīties Rēzeknes novada pašvaldības rīkotajā publiskajā iepirkumā, pieteicējam izteiktais pieprasījums, visticamāk, atšķīrās atkarībā no tā, cik katrs no uzņēmumiem bija gatavs riskēt, tādējādi samazinot pasta piegādes cenas. Tas jau pats par sevi norāda uz to, ka darījumi nav bijuši ekvivalenti, tomēr vēl būtiskāks ir apstāklis, ka ne Konkurences padome, nedz arī tiesa nemaz nav norādījusi pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo pamatojumu ekvivalentu darījumu konstatēšanas iespējamībai. Proti, Konkurences padomes lēmuma būtība ir tajā, ka Konkurences padome konstatējusi šķietami atšķirīgu cenu piedāvājumu diviem pieteicējas klientiem. Lai šādas konstatācijas rezultātā Konkurences padome varētu tiesiski lemt par Konkurences likuma 13.panta pārkāpumu, iestādei vajadzēja papildus pierādīt abu darījumu, kuriem izteikti piedāvājumi, ekvivalento raksturu.

[6] Konkurences padome sniegusi paskaidrojumu par kasācijas sūdzību.

[6.1] Administratīvā procesa likuma 150.pants neliedz Konkurences padomei tiesai iesniegt papildu pierādījumus, tostarp sarunu protokolu ar V.Jirģenu, un tiesai tos izvērtēt kopsakarā ar citiem pierādījumiem lietā. Strīdus sarunu protokols neattiecas uz jaunu pierādījumu, bet gan uz lietā jau esošo un lēmumā vērtēto konkrētu pierādījumu – e-pasta saraksti un attiecīgo SIA "Drukātava" jau administratīvajā procesā iestādē sniegto rakstveida paskaidrojumu. Sarunu protokols neaizvieto liecinieka liecības un attiecīgi neliedz tiesai patstāvīgi skaidrot objektīvo patiesību un patstāvīgi nopratināt liecinieku par faktiskajiem apstākļiem, tajā skaitā, pieteicējam uzdodot jautājumus, ko tiesa šai lietā arī ir darījusi. Turklāt V.Jirģena sarunu protokolā sniegtos paskaidrojumus tiesa vērtējusi kopsakarā ar liecinieku tiesas sēdes laikā sniegtajām liecībām un citiem pierādījumiem lietā. Līdz ar to arī nav pamata uzskatīt, ka šo pierādījumu rezultātā pieteicējam būtu liegtas

Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta pirmajā daļā nostiprinātās tiesības uz taisnīgu tiesu.

[6.2] Lai izpildītu iepirkuma priekšmetu, visiem drukātājiem un konkrētajā gadījumā SIA “Mailmaster” un SIA “Drukātava” bija nepieciešams pirkt no pieteicējas vienu un to pašu identisko pakalpojumu – nekustamā īpašuma nodokļa izdrukas nosūtīšanu adresātiem. Attiecīgi pieteicēja drukātājiem sniedza ekvivalentu pakalpojumu Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 5.punkta izpratnē. Līdz ar to arī nav pamatoti uzskatīt, ka varētu atšķirties pieteicējas viena iepirkuma ietvaros, attiecīgi vienādos apstākļos, SIA “Mailmaster” un SIA “Drukātava” sniedzamā pakalpojuma izmaksas.

Motīvu daļa

[7] Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 5.punkts noteic, ka tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā piemērot nevienādus noteikumus ekvivalentos darījumos ar citu tirgus dalībnieku, radot tam konkurences ziņā nelabvēlīgākus apstākļus. Norma aizliedz dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka vienpusēji diskriminējošu rīcību attiecībā pret tā darījumu partneriem. Stāvokļa ļaunprātīga izmantošana izpaužas apstākļi, ka līdzvērtīgam izpildījumam tiek piemēroti atšķirīgi noteikumi. Nevienādi noteikumi var būt gan par cenu, gan par citiem tirdzniecības noteikumiem (*sk. Augstākās tiesas 2011.gada 16.maija sprieduma lietā Nr.SKA-8/2011 15.punkts*). Šāda vienpusēja diskriminācija noved pie tā, ka dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka darījumu partneriem tiek radīti konkurences ziņā nelabvēlīgi apstākļi. Tādēļ dominējošā stāvoklī esošam tirgus dalībniekam ir pienākums attiekties pret saviem darījumu partneriem līdzvērtīgi, neradot kādam nepamatotas priekšrocības iepretim citam. Ar darījuma noteikumiem ir aptverti kā darījuma pamata, tā arī blakus noteikumi, kuri ir pamatā darījumu izpildei un kalpo par salīdzināmiem kritērijiem. Tas, vai darījumi ir ekvivalenti, ir atkarīgs no darījumu objektīva novērtējuma dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka darījumu partneru skatījumā (*Kling M./Thomas S. Kartellrecht. 2.Aufl. Vahlen, 2016, 6.§., 137.punkts*). Ar nevienādiem darījuma noteikumiem ir saprotami noteikumi par cenu, t.i., Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 5.punkts aizliedz cenu diskrimināciju. Šāds aizliegums tiek pārkāpts, ja dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka cenu politikai nav atbilstoša faktiskā attaisnojoša pamatojuma.

[8] Pieteicēja norāda, ka tiesa nav pārbaudījusi, vai Konkurences padome ir pierādījusi darījumu ekvivalento raksturu, kā arī nav vērtējusi, vai SIA "Mailmaster" un SIA "Drukātava" pieprasīto pakalpojumu sniegšanas izmaksas ir līdzīgas, salīdzināmas, ekvivalentas vai arī tomēr atšķirīgas.

Šāds arguments nav pamatots, jo tiesa ir pārbaudījusi, kāds ir pieteicējas piedāvātais darījums SIA "Mailmaster" un SIA "Drukātava", un konstatējusi, ka, atbilstoši darījuma noteikumiem, tas ir alternatīvais pasta pakalpojums, kādu to piedāvā pieteicēja. Tiesa ir noskaidrojusi tā saturu un, balstoties uz pierādījumu novērtējumu, secinājusi, ka tas nav atšķirīgs pieteicējas darījumā ar SIA "Mailmaster" un SIA "Drukātava". Pretstatā pieteicējas uzskatam, tiesas spriedumā ir izvērsti un skaidri pamatojums, kādēļ pieteicējas darījumi ar SIA "Mailmaster" un SIA "Drukātava" ir uzskatāmi par ekvivalentiem. Augstākā tiesa pierādījumu novērtējumā nekonstatē Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmās un trešās daļas pārkāpumus, tādēļ vien citāds pierādījumu vērtējums pieteicējas ieskatā vai pieteicējas uzskats, ka tiesai bija jāpiešķir citāda nozīme liecinieku liecinātajam, nav pamats tā atcelšanai kasācijas kārtībā.

Nav pamatoti pieteicējas argumenti, ka piedāvātā cena būtu bijusi atkarīga no darījumu partneru riska, jo to uzņemas pieteicējas darījumu partneri, nevis pieteicēja, un tam nav objektīvas ietekmes uz pieteicējas noteikto cenu.

[9] Pieteicēja argumentē, ka saskaņā ar Konkurences likuma 9.panta piekto daļu Konkurences padome pierādījumus var iegūt vienīgi lietas izmeklēšanas laikā iestādē.

Konkurences likuma 9.pants noteic izpilddirekcijas kompetenci. Izpilddirekcija ir Konkurences padomes izpildu orgāns, kurš veic lietas izmeklēšanas darbības. 9.panta piektā daļa noteic izpilddirekcijas tiesības tirgus uzraudzības un lietas izmeklēšanas laikā, tostarp iegūt paskaidrojumus.

Pieteicēja šo tiesību normu interpretē šauri, ka pierādījumi iegūstami vienīgi lietas izmeklēšanas laikā iestādē, bet pēc tās noslēguma iestāde vairs nav tiesīga nekādus papildu pierādījumus iegūt. Šādam iztulkojumam Augstākā tiesa nevar pievienoties.

Pirmkārt, likumā nav noteikts tiešs iestādes aizliegums iegūt papildu pierādījumus arī administratīvā procesa laikā tiesā. Otrkārt, likuma teksts jau vien norāda, ka šādus pierādījumus var iegūt arī plašāk, t.i., veicot tirgus uzraudzību, kas neaprobežojas ar kādas konkrētas lietas izmeklēšanu. Treškārt, šāds aizliegums sistēmiski būtu aplams un neefektīvs, jo atbilstoši Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmajai daļai iestādei ir jāpierāda tie apstākļi, uz kuriem tā atsaucas kā uz savu pamatojumu. Augstākā tiesa jau

iepriekš ir norādījusi, ka tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmajai daļai var atļaut atbildētājam iesniegt papildu pierādījumus par administratīvā akta pamatojumā minētajiem apstākļiem (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 4.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-196/2012 9.punktu*). Turklāt iestāde kā procesa dalībnieks var lūgt tiesu iegūt šos pierādījumus, piemēram, nopratinot iestādes aicinātos lieciniekus vai izprasot rakstveida dokumentus vai lietiskos pierādījumus (*sk. Administratīvā procesa likuma 162.panta otrā daļa, 169.panta pirmā daļa, 173.panta pirmā daļa*). Tādējādi, ja sekotu pieteicējas iztulkojumam, tad iestāde šādas tiesības pēc procesa noslēguma iestādē nedrīkstētu izmantot, bet tiesā – varētu. Tas acīmredzami ir neloģiski un tādēļ arī tam nevar piekrist. Tādēļ Konkurences likuma 9.panta piektā daļa neliedz Konkurences padomei iegūt papildu pierādījumus arī pēc tam, kad formāli lietas izmeklēšanas process iestādē ir noslēdzies. Šādas darbības nav prettiesiskas un iegūtie papildu pierādījumi ir pieļaujami.

Administratīvās atbildības piedraudējumam personai, no kuras tiek pieprasīts paskaidrojums, nav izšķirošas nozīmes. Šāda atbildība noteikta tiesiskā pienākuma izpildei, un tā attiecināma vienīgi uz personu, no kuras tiek pieprasīta informācija.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu,
Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 28.aprīļa spriedumu daļā, bet valsts AS "Latvijas Pasts" kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis	(paraksts)	J.Neimanis
Tiesnese	(paraksts)	Dz.Amerika
Tiesnese	(paraksts)	V.Kakste

NORAKSTS PAREIZS

Augstākās tiesas
Administratīvo lietu departamenta tiesnesis
2016. gada 19. decembrī

 J.Neimanis

